

Європа на варті захисту прав людини

Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, більш відома як Європейська конвенція з прав людини, нещодавно відсвяткувала своє 75-річчя.

Укладена після Другої світової війни з метою запобігання поверненню тоталітаризму, ксенофобії, дискримінації та антисемітизму, ця виняткова угода, що є продовженням Загальної декларації прав людини 1948 року, є справжнім втіленням європейських цінностей. Вона об'єднує 46 країн.

Її особливістю, унікальною у світі, є забезпечення прав людини перед державами, оскільки кожна особа може звернутися до Європейського суду з прав людини, який відповідає за їх дотримання. Він уже розглянув понад мільйон скарг.

Міжнародне правосуддя залишається єдиною зброєю цивілізованого світу проти найгірших злочинів. Про це відомо з часів Нюрнберзького процесу. Про це нагадує Міжнародний кримінальний суд. Так, Росія, виключена з Ради Європи у вересні 2022 року, буде судитися Європейським судом за викрадення дітей, тортури та злочини, скоєні в Україні до цієї дати, і Туреччина, країна, яка отримала найбільше вироків, повинна це врахувати. Ми бачимо, що Сполученим Штатам дуже потрібен такий механізм і що він є неприйнятним для диктаторських режимів.

Багато критики було висловлено щодо деяких рішень Суду, які, на думку деяких, надто широко тлумачать Конвенцію, зокрема в питаннях безпеки. Прихильники Brexit обіцяли призупинити членство в Конвенції, дев'ять держав-членів* Європейського Союзу публічно виступили проти деяких її рішень, мотивуючи це тим, що вони перешкоджають ефективній міграційній або безпековій політиці.

Але ніхто так і не наважився остаточно поставити під сумнів положення Конвенції. Опонентам варто було б, які індивідуальні права слід обмежити, і виступити з конкретними пропозиціями щодо додаткових протоколів або офіційних застережень, які будуть визнані громадськістю. Жодна держава досі не наважилася на це, оскільки закладені в Конвенції цінності є символом верховенства права, тобто поваги до людей та їхніх свобод. Ці цінності закріплені в європейському праві та договорах.

Доктрина «живого інструменту», розроблена Судом, який, взявся за нові етичні та екологічні питання, повинна також дозволити йому краще враховувати вимоги безпеки в той час, коли Європа стикається з Росією, яка оголосила їй війну – поки що гібридній – та з міграційним питанням, яке може загостритися і зіграти на руку крайнім силам.

Але це надзвичайне досягнення, яке обмежує зловживання державою та захищає права людини, є більш ніж будь-коли необхідним для демократії, яка все частіше ставиться під сумнів у всьому світі.

Це скарб, яким європейці можуть пишатися та який необхідно зберегти за будь-яку ціну. Незалежно від майбутніх подій, вони несуть відповідальність перед історією за виживання та утвердження цієї концепції та цієї системи, які захищають, відстоюють та підносять людську особистість в умовах націоналізму, расизму та державного інтересу.

*Австрія, Бельгія, Данія, Естонія, Італія, Латвія, Литва, Польща, Чеська Республіка

P.S: Прихильність до Загальної декларації прав людини, а також до згаданої тут Конвенції та їхніх правових положень вимагає не використовувати, як це стало звичаєм з поваги до жіночої статі, термін «права людини», переклад з англійської «Human Rights», який не посилається на жоден конкретний текст. Нечіткість цього поняття фактично відображає концептуальне відхилення, яке послаблює цінності цих текстів.